

HALLINTOVALIOKUNNAN MIETINTÖ 30/2002 vp

Hallituksen esitys pelastuslaiksi ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 23 päivänä lokakuuta 2002 lähettänyt hallintovaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen pelastuslaiksi ja eräiden muiden lakien muuttamisesta (HE 192/2002 vp).

Lakialoitteet

Valiokunta on käsitellyt esityksen yhteydessä seuraavat aloitteet:

- LA 32/1999 vp — Sulo Aittoniemi /alk: Lakialoite laiksi pelastustoimilain muuttamisesta, joka on lähetetty valiokuntaan 4 päivänä toukokuuta 1999.
- LA 115/1999 vp — Lauri Oinonen /kesk: Lakialoite laiksi pelastustoimilain muuttamisesta, joka on lähetetty valiokuntaan 21 päivänä lokakuuta 1999.
- LA 81/2000 vp — Lauri Oinonen /kesk ym.: Lakialoite laiksi pelastustoimilain muuttamisesta, joka on lähetetty valiokuntaan 21 päivänä kesäkuuta 2000.
- LA 182/2002 vp — Aulis Ranta-Muotio /kesk ym.: Lakialoite laiksi pelastustoimilain 56 §:n muuttamisesta, joka on lähetetty valiokuntaan 30 päivänä tammikuuta 2003.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- pelastusylijohtaja Pentti Partanen, lainsäädäntöneuvos Mika Kättö, rajavartiolaitoksen esikunnan osastopäällikkö Tomi Vuori ja poliisitarkastaja Hannu Hannula, sisäasiainministeriö
- lainsäädäntöneuvos Risto Eerola, oikeusministeriö
- vesihallintojohtaja Kai Kaatra, maa- ja metsätalousministeriö
- turvallisuusjohtaja Rauli Parmes, liikenne- ja viestintäministeriö
- lääkintöneuvos Päivi Hämäläinen, sosiaali- ja terveysministeriö
- ympäristöneuvos Olli Pahkala, ympäristöministeriö
- folktingssekreterare Erik Mickwitz ja kielturvasihtööri Kristina Beijar, Svenska Finlands folkting
- ylitarkastaja Lauri Vuoristo, Tietosuojavaltuutetun toimisto
- lääninvalmiusjohtaja Markku Haranne, Etelä-Suomen lääninhallitus
- hätäkeskuslaitoksen johtaja Jyrki Landstedt, Hätäkeskuslaitos
- majuri evp. Pertti Siivonen, Onnettomuustutkintakeskus
- yhdyskuntatekniikan päällikkö Jussi Kauppi, Suomen Kuntaliitto
- palopäällikkö Pekka Vänskä, Vantaan kaupunki
- kaupunginsihtööri Markku Sirén, Varkauden kaupunki

HaVM 30/2002 vp — HE 192/2002 vp

- palopäällikkö Jaakko Pukkinen, Isonkyrön kunta
 - johtava lakimies Helena Kinnunen, Suomen Kiinteistöliitto ry
 - toimistopäällikkö Kalevi Tiihonen, Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliitto ry
 - lakimies Anneli Tiainen, Vesi- ja viemärlaitosyhdistys ry.
- Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet
- opetusministeriö
 - kauppa- ja teollisuusministeriö
 - Turvatekniikan keskus
 - Kuluttajavirasto
 - Pelastusopisto
 - Kunnallinen työmarkkinalaitos
 - Kannuksen kaupunki
 - Kunnallisvirkamiesliitto KVL ry
 - Kunta-alan ammattiliitto KTV ry
 - Kuntien Teknillisten Keskusliitto KTK ry
 - Sammutinhuoltoliikkeiden liitto ry
 - Suomen Palokalustoliikkeiden yhdistys ry
 - Suomen Punainen Risti ry
 - Turva-alan yrittäjät ry.

HALLITUKSEN ESITYS JA LAKIALOITTEET

Hallituksen esitys

Pelastustoimen alueiden muodostamisesta annettu laki (1214/2001) tuli voimaan 1 päivänä tammikuuta 2002, ja sen mukaan kuntien tulee järjestää kunnan pelastustoimen palvelujen tuottaminen yhteistoiminnassa valtioneuvoston määräämillä pelastustoimen alueilla 1 päivästä tammikuuta 2004 lukien. Valtioneuvosto on 7 päivänä maaliskuuta 2002 määrännyt maan jaettavaksi 22:een pelastustoimen alueeseen. Kunnille pelastustoimilaisissa (561/1999) osoitetut tehtävät hoitaa uuden lainsäädännön mukaan jatkossa yksittäisten kuntien sijasta joku pelastustoimen alueen kunnista tai kuntayhtymä (alueen pelastustoimi).

Pelastustoimen alueellistaminen edellyttää pelastustoimilain ja eräiden muiden lakien pelastustoimeen liittyvien säännösten muuttamista uutta järjestelmää vastaaviksi. Muutosten määrästä johtuen esityksessä ehdotetaan pelastustoimilaki korvattavaksi uudella pelastuslailla. Pelastuslailla esitetään samalla toteutettavaksi eräitä muita pelastustoimen järjestelmän kehittämiseen tähtääviä muutoksia.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2004.

Lakialoitteet

Lakialoitteessa LA 32/1999 vp ehdotetaan pelastustoimilain muuttamista siten, että kunnat veloitettaisiin huolehtimaan siitä, että jokaisessa asunnossa sekä kerrostalon porrastauluilla kunnan alueella on esillä selkeät ohjeet siitä, miten kriisitilanteessa toimitaan, missä on talon asukkaille tarkoitettu yksityinen tai yleinen väestönsuoja sekä mitä reittiä ja missä järjestyksessä sinne kuljetaan.

Lakialoitteessa LA 115/1999 vp ehdotetaan pelastustoimilakia muutettavaksi siten, että kiinteistön omistajien vastuuvollisuus tulipalojen jälkiraivauksesta ja -vartioinnista poistettaisiin.

Lakialoitteessa LA 81/2000 vp ehdotetaan pelastustoimilakia muutettavaksi siten, että kiinteistön omistajien vastuuvollisuus tulipalojen jälkiraivauksesta ja -vartioinnista poistettaisiin.

Lakialoitteessa LA 182/2002 vp ehdotetaan muutettavaksi pelastustoimilain (561/1999) 56 §:n 4 momenttia siten, että yhteinen väestönsuoja voidaan rakentaa etäisyydelle, joka on kohtuullisessa ajassa saavutettavissa.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Yleisperustelut

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää pelastustoimilain (561/1999) korvaamista uudella pelastuslailla tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotusten hyväksymistä jäljempänä esitetyn huomautuksin ja muutosehdotuksin.

Yksityiskohtaiset perustelut**1. Pelastuslaki*****2 luku. Vastuu pelastustoimen hoitamisesta***

5 §. Palokunnat. Valiokunta uudistaa mietinnössään HaVM 19/2001 vp hallituksen esityksestä HE 111/2001 vp laiksi pelastustoimen alueiden muodostamisesta vapaapalokuntatoinnasta lausumansa. Valiokunta korostaa vapaapalokuntien merkitystä pelastustoiminnassa. Vapaaehtois pohjaiset resurssit, olivatpa ne sopimus pohjaisia tai sivutoimisia, ovat jatkossakin välttämättömiä pelastustoiminnan kannalta.

6 §. Muiden viranomaisten tehtävät. Metsäkeskusten lakisääteisenä tehtävänä on edistää metsätaloutta, mihin myös metsäpalojen torjuntaan varautumisen voidaan katsoa osaltaan kuuluvan. Metsäkeskukset eivät ole valtion tai kunnan viranomaisia tai laitoksia, vaan välilliseen valtioonhallintoon kuuluvia, lailla perustettuja organisaatioita. Ne saavat toimintaansa valtion-apua, ja niille on lailla osoitettu viranomaistehäviä.

Metsäkeskuksilla on henkilöstöä, jolla on toimialueensa hyvä paikallistuntemus, mistä voidaan arvioida olevan hyötyä pelastustoiminnassa. Tämän vuoksi valiokunta katsoo, että metsäkeskusten toimialaan kuuluvan tai muutoin soveltuvan virka-avun antaminen pelastusviranomaisille on perusteltua. Kun metsäkeskus osallistuu pelastustoimintaan, sen tulee kuitenkin saada tästä korvaus siten kuin ehdotetun pelastuslain 75 §:n 2 momentissa säädetään.

Edellä esitetyn perusteella hallintovaliokunta ehdottaa 6 §:n 3 momentin hyväksymistä näin kuuluvana: "Valtion ja kunnan viranomaiset ja laitokset *sekä metsäkeskuksista ja metsätalouden kehittämiskeskuksista annetussa laissa (1474/1995) tarkoitetut metsäkeskukset* antavat lisäksi pyynnöstä pelastusviranomaisille toimialaansa kuuluvaa tai siihen muuten soveltuvaa virka-apua."

9 §. Suunnittelovelvoite. Hallituksen esityksen 9 §:n 3 momentin mukainen säännös jättää turvallisuussuunnitelman laatimisvelvollisuuden paljolti valtioneuvoston asetuksen varaan. Yksityisten toimijoiden kannalta on perusteltua, että heidän oikeuksiensa ja velvollisuuksiensa perusteista säädetään selkeästi lain tasolla. Valiokunta ehdottaa lisäksi suunnitelman nimen "turvallisuussuunnitelma" muuttamista 9 §:n 1 ja 2 momentin tapaan muotoon "pelastussuunnitelma". Pelastussuunnitelma kuvaa paremmin suunnitelman luonnetta ottaen huomioon 8 §:stä ilmenevät omatoimisen varautumisen velvoitteet.

Esimerkiksi yrityksissä laadittava turvallisuussuunnitelma käsittää lukuisia muitakin asioita kuin 9 §:n 3 momentissa tarkoitettu suunnitelma. Tällä hetkellä voimassa olevan pelastustoimilain nojalla annetun pelastustoimiasetuksen mukaan säännöksessä tarkoitettu suunnitelma on laadittava kaikkiin kerran vuodessa tarkastettaviin palotarkastuskohteisiin, muihin yrityksiin, laitoksiin ja vastaaviin kohteisiin, joissa työntekijöiden ja samanaikaisesti paikalla olevien henkilöiden määrä on yleensä vähintään 30 sekä asuinrakennuksiin, joissa on yhteensä vähintään viisi asuinhuoneistoa. Pelastussuunnitelman laatimisvelvollisuuden laajuus on tarkoituksenmukaista pitää nykyisellään. Koska pelastussuunnitelman sisältö liittyy olennaisesti lakiehdotuksen 8 §:ssä tarkoitettuihin toimenpiteisiin, momentin viimeisen virkkeen asetuksenantovaltuus ehdotetaan muutettavaksi osoittamaan tätä sidontaa.

Edellä esitetyn perusteella hallintovaliokunta ehdottaa 9 §:n 3 momentin hyväksymistä näin

kuuluvana: "Valtioneuvoston asetuksessa *tarkemmin määriteltävään rakennukseen tai muihin kohteeseen, jossa henkilö- ja paloturvallisuudelle tai ympäristölle aiheutuvan vaaran taikka mahdollisen onnettomuuden aiheuttamien vahinkojen voidaan arvioida olevan vakavat*, on laadittava *pelastussuunnitelma* 8 §:ssä tarkoitetuista toimenpiteistä. *Pelastussuunnitelman sisällöstä voidaan tarvittaessa antaa tarkempia säännöksiä* valtioneuvoston asetuksella."

Muutetussa muodossaan pykälässä on luonnehdittu niitä kohteita tai kohteiden ominaisuuksia, joista syntyy velvollisuus laatia pelastussuunnitelma.

Valiokunta toteaa vielä, että asetusta laadittaessa on huomioitava suunnittelun ennaltaehkäisevä luonne ja että myös rikostorjunta (esimerkiksi tuhopolttojen ehkäisy) on onnettomuuksien ennaltaehkäisyä ja niveltyy näin osaksi kokonaisturvallisuussuunnittelua.

5 luku. Pelastustoimen koulutus ja kelpoisuusvaatimukset

15 §. Valtion vastuu koulutuksesta. Hallintovaliokunta ehdottaa 15 §:n 2 momentin toisen virkkeen ilmaisun "opintosuunnitelmia" muuttamista vastaamaan opetustoimessa käytössä olevaa käsitettä "opetussuunnitelmia".

Valiokunta kiinnittää vakavaa huomiota siihen, että pelastuskoulutuksessa huolehditaan riittävän tasokkaasta kielikoulutuksesta kaksikielisten pelastuspalvelujen turvaamiseksi.

Koska oikaisumenettely on oikeusturvakeinona valtiosääntöoikeudellisesti merkityksellinen perustuslain 21 §:ssä tarkoitetun hyvän hallinnon takeena, on oikaisumenettelyn perusteista syytä säätää lain tasolla. Tämän vuoksi hallintovaliokunta ehdottaa 2 momentin kaksi viimeistä virkettä hyväksyttäväksi näin kuuluvina: "Opiskelijan oikeusturvasta, kurinpidosta ja muutoksenhausta valtuutetuissa oppilaitoksessa on voimassa soveltuvin osin mitä niistä säädetään laissa Pelastusopistosta (*poist.*) ja sen nojalla annettussa asetuksessa Pelastusopistosta (*poist.*) kuitenkin siten, että valtuutetun oppilaitoksen opiskelijavalintaa ja opintosuorituksen arvostelua

koskevat oikaisuvaatimukset käsittelee valtuutetun oppilaitoksen asettama kolmijäseninen tutkintolautakunta, jonka jäsenistä yhden tulee edustaa opiskelijoita. Tutkintolautakunnasta annetaan tarvittaessa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella."

18 §. Erivapaudet. Hallintovaliokunta ehdottaa pykälän muuttamista vastaamaan pelastustoimilain vastaavaa säännöstä seuraavasti: "Sisäasiainministeriö voi erityisistä syistä antaa erivapauden tässä laissa tai valtioneuvoston asetuksella säädetyistä kelpoisuusvaatimuksista alueen pelastustoimen virkaan tai tehtävään, *jos pelastustoimen asianmukainen järjestäminen tätä välttämättä edellyttää."*

8 luku. Nuohous

39 §. Nuohouksen järjestäminen. Hallintovaliokunta ehdottaa pykälän selkeyttämistä siten, että alueen pelastustoimi voi yksiselitteisesti käyttää kaikkia laissa mainittavia nuohouksen eri järjestämismuotoja alueellaan samankaltaisesti rinnakkain.

Hallituksen esityksen lähtökohtana on, että alueen pelastustoimi tuottaa nuohouspalvelut itse, hankkii ne yksityiseltä palvelujen tuottajalta taikka sallii rakennuksen omistajan tai haltijan sopia nuohouksesta yksityisen palvelujen tuottajan kanssa. Hallituksen esityksen mukaisessa muodossa yksittäiset kunnat ja toisaalta esimerkiksi viereisen alueen pelastustoimi eivät voisi toimia nuohouspalvelujen tuottajina. Tasapuolisuuden vuoksi perusteltua kuitenkin on, että myös yksittäiset kunnat ja muut alueen pelastustoimet voisivat yksityisten palvelun tuottajien ohella osallistua nuohouspalvelujen tuottamista koskevaan tarjouskilpailuun ja toimia nuohouspalvelujen tuottajina.

47 §. Sammutusvesi. Hallintovaliokunta kiinnittää sammutusvesihuollon osalta huomiota eduskunnan vesihuoltolainsäädännön uudistamisen yhteydessä hyväksymään lausumaan (EV 197/2000 vp), jossa edellytettiin muun muassa sammutusvesihuollon toimivuuden seuranta.

Valiokunta korostaa, että maa- ja metsätalousministeriön aloittaman seurannan ja selvitystyön yhteydessä tulee huolehtia siitä, että kunnat voivat suoriutua sammutusveden järjestämisestä ilman, että niille aiheutuu tästä lisäkustannuksia.

10 luku. Väestönsuojelu

60 §. Väestönsuojan rakentamisvelvollisuus uudisrakentamisen yhteydessä. Pelastustoimilakia edeltäneen väestönsuojelulain (438/1958) nojalla annetussa väestönsuojeluasetuksessa (237/1959) säädettiin, että väestönsuoja saadaan sijoittaa suojelukohteessa enintään 250 metrin ja valvonta-alueella enintään 500 metrin päähän asianomaisesta rakennuksesta. Rakennusluvan myöntävällä viranomaisella oli oikeus kuitenkin erityisestä syystä hyväksyä mainittujen välimatkojen pidentäminen enintään kaksinkertaiseksi. Voimassa olevan pelastustoimilain mukaan väestönsuoja on rakennettava rakennukseen tai sen läheisyyteen eikä sijoittamisesta voi säätää asetuksella tarkemmin. Perusteltua on, että valtioneuvoston asetuksella voidaan jatkossa säätää tarkemmin väestönsuojan sijainnista.

Edellä esitetyn perusteella hallintovaliokunta ehdottaa 60 §:n 1 momentin hyväksymistä näin kuuluvana: "Rakennuksen omistajan on uudisrakentamisen yhteydessä tehtävä rakennukseen tai sen läheisyyteen väestönsuoja, jonka suuruudeltaan voidaan arvioida riittävän rakennuksessa asuvia tai muutoin oleskelevia henkilöitä varten. *Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin suojan koosta ja sijainnista.* Väestönsuojan rakentamisvelvollisuus ei kuitenkaan koske tilapäistä, enintään viisi vuotta käytössä olevaa rakennusta."

Väestönsuojien sijainti on siis tarkoitus jatkossa yksilöidä valtioneuvoston asetuksella. Asiaan liittyy ehdotuksen 66 §, jossa säädetään helpotusten myöntämisestä. 60 ja 66 §:ää on tarkasteltava kokonaisuutena, johon liittyy myös 67 §:ssä säädetty väestönsuojan normaaliajan käyttö.

Voimassa olevan pelastustoimiasetuksen (857/1999) mukaan rakennusluvan myöntävän viranomaisen on pyydettävä vireillä olevassa

asiassa lausunto kunnan pelastusviranomaiselta. Alueen pelastusviranomaisen kuulemisesta on perusteltua säätää laissa.

Edellä esitetyn perusteella hallintovaliokunta ehdottaa 60 §:n 4 momentin hyväksymistä näin kuuluvana: "Kahta tai useampaa rakennusta varten voi rakennusluvan myöntävä viranomainen *alueen pelastusviranomaista kuultuaan* sallia rakennettavaksi yhteisen väestönsuojan, ehdolla, että väestönsuoja rakennetaan viiden vuoden kuluessa ensimmäisen rakennuksen valmistumisesta."

Koska tilanne ei ole koko maassa sama, valiokunta ehdottaa, että asetuksella voidaan välimatkoja arvioitaessa huomioida väestönsuojien rakentaminen osana esimerkiksi kunnan elinkeinorakenteen kehittämistä. Lisäksi tulee huomioida kullakin alueella tosiasiallinen väestönsuojaan siirtymisaika. Tällöin voidaan ottaa paremmin huomioon myös väestönsuojien parempi tekninen laatu ja tehokkaampi rauhanaikainen käyttö. Tältä osin valiokunta viittaa myös 67 §:n kohdalla väestönsuojan normaaliajan käytöstä lausuttuun ja siitä saatavaan hyötyyn. Lähtökohdalla on suojautumisen tosiasiallinen tarve sekä se, ettei ratkaisuilla saa heikentää kokonaisuus- ja joutumisstrategiaa. Toisaalta on otettava huomioon myös paikalliset olosuhteet. Liian kaavamainen toimintapolitiikka ei välttämättä myöskään edistä suojautumista. Sen sijaan se voi haitata yritystoiminnan ja yhteiskunnan kehittymistä.

66 §. Helpotusten myöntäminen. Voimassa olevan pelastustoimiasetuksen mukaisesti rakennusluvan myöntävän viranomaisen on pyydettävä vireillä olevassa asiassa lausunto kunnan pelastusviranomaiselta. Hallintovaliokunta toteaa, että alueen pelastusviranomaisen kuulemisesta on perusteltua säätää laissa. Edellä 60 §:n kohdalla lausuttuun viitaten valiokunta on muuttanut 66 §:n kuulumaan seuraavasti: "Rakennusluvan myöntävä viranomainen voi *alueen pelastusviranomaista kuultuaan* myöntää poikkeuksen väestönsuojalle valtioneuvoston tai sisäasiainministeriön asetuksessa asetetuista vaatimuksista *tai valtioneuvoston asetuksella väes-*

tönsuojalle säädetystä sijaintivaatimuksesta, milloin siihen on perusteltu syy eikä poikkeuksen tekeminen olennaisesti heikennä suojautumismahdollisuuksia."

Valiokunta korostaa, että helpotuksia tehtäessä on otettava huomioon kaikki edellä 60 §:n kohdalla lausuttu. Valiokunta katsoo, että alueellisella pelastusviranomaisella on kompetenssi lausuntoa antaessaan ottaa huomioon alueen erityisolosuhteet, väestönsuojelun kokonaisuus- ja se, ettei suojautumismahdollisuuksia heikennetä.

67 §. Väestönsuojien ja väestönsuojelukaluston käyttö normaalioloissa. Valiokunta kannattaa voimassa olevan pelastustoimiasetuksen sen periaatteen jatkamista, jonka mukaan muussa käytössä olevat väestönsuojat on voitava kunnostaa väestönsuojana käytettäväksi 24 tunnissa. Valiokunta toteaa, että jatkossakin on perusteltua säätää asiakokonaisuudesta valtioneuvoston asetuksella ja ottaa sitä koskeva asetuksenantovaltuus lakiin.

Edellä esitetyn perusteella hallintovaliokunta ehdottaa 67 §:n hyväksymistä näin kuuluvana: "Väestönsuojia sekä väestönsuojeluvälineitä ja -laitteita saadaan käyttää muuhun toimintaan, jos ne ovat viivytyksettä väestönsuojelun tarkoituksiin käytettävissä. *Väestönsuojien sekä väestönsuojeluvälineiden ja -laitteiden viivytyksettömästä käyttöönotosta säädetään tarvittaessa tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.*"

68 §. Väestönsuojelun suunnittelun ohjaaminen. Hallituksen esityksen 68 §:n 1 momentissa ministeriön asetuksella säätämismääräysvaltuus on varsin avoin. Momentissa tarkoitettujen väestönsuojelun henkilöstö- ja materiaalmäärävahvuuksien sekä organisaation taikka niitä koskevan asetuksenantovaltuuden tarkempi yksilöinti ei ole valiokunnan käsityksen mukaan, ainakaan tässä yhteydessä, lain tasolla tarkoituksenmukaisesti toteutettavissa. Tämän vuoksi hallintovaliokunta ehdottaa 68 §:n 1 momentin poistamista.

Perusteltua on kuitenkin 2 momentissa antaa sisäasiainministeriön tehtäväksi ja oikeudeksi tarvittaessa antaa myös hallituksen esityksen 1

momentissa tarkoitetuista asiakokonaisuuksista yleisiä ohjeita viranomaisille ja yksityisille.

11 luku. Pelastustoimen henkilörekisterit

69 §. Toimenpiderekisteri. Kuluttajavirasto valvoo tuoteturvallisuuslain (914/1986) perusteella kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuutta. Tällaisia tuotteita ovat muun muassa kynttilätuotteet ja useat erityisiä riskejä sisältävät kuluttajapalvelukset. Näihin tavariin ja palveluihin liittyvää tietoa sisältyy pelastustoimen toimenpiderekisteriin. Koska Kuluttajavirasto tarvitsee kyseistä tietoa tuoteturvallisuusvalvonnan kohdentamiseen ja riskien tunnistamiseen ja arviointiin, on valiokunnan mielestä perusteltua täydentää tältä osin 69 §:n 3 momentissa tarkoitettuja viranomaistahoja.

13 luku. Muutoksenhaku, pakkokeinot ja rangaistukset

81 §. Muutoksenhaku. Valiokunta katsoo, että säännöstä on perusteltua täydentää siten, että rakennusluvan myöntävän viranomaisen pelastuslain mukaisista päätöksistä (60 §:n 4 momentti ja 66 §:n 2 momentti) voidaan tehdä maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) 187 §:n mukainen oikaisuvaatimus. Velvollisuuden käsitellä asia oikaisuvaatimusasiassa ennen mahdollista varsinnaista muutoksenhakua voidaan arvioida vähentävän muutoksenhakuja hallinto-oikeuksiin.

14 luku. Erinäiset säännökset

88 §. Poliisin virka-apu. Hallituksen esityksen 87 §:n 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi alueen pelastusviranomaisen tehtävästä tarvittaessa selvittää tulipalon syy. Pykälän 2 momentti koskee puolestaan palon tai muun onnettomuuden selvittämiseksi tehtävää erityistä tutkimusta. Pykälän 3 momentin mukaan erityisen tutkimuksen suorittajalla ja alueen pelastusviranomaisella, joka selvittää tulipalon syytä, on oikeus päästä onnettomuuskohteeseen, saada tutkinnassa tarvittavia asiakirjoja onnettomuuskohteen edustajalta ja tietoja pelastusviranomaisilta sekä ottaa näytteitä onnettomuuskohteesta. Valiokunta katsoo, että näiden tehtävien asian-

mukaista suorittamista varten tulee voida saada tarvittaessa poliisilta virka-apua.

2.—4. lakiehdotus

Valiokunta puoltaa lakiehdotusten hyväksymistä muuttamattomina.

Aloitteet

Vaikka valiokunta ei ole voinut hyväksyä lakialoitteeseen sisältyvää lakiehdotusta sellaiseenaan, valiokunta on ottanut lakialoitteesta LA 182/2002 vp ilmenevät seikat huomioon käsitellessään hallituksen esitystä pelastuslaiksi.

Sen sijaan valiokunta ehdottaa, että lakialoitteet LA 32/1999 vp, LA 115/1999 vp ja LA 81/2000 vp hylätään.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella hallintovaliokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että 2.—4. lakiehdotus hyväksytään muuttamattomina,

että 1. lakiehdotus hyväksytään hallituksen esityksen ja lakialoitteen LA 182/2002 vp pohjalta muutettuna (Valiokunnan muutosehdotus) ja

että lakialoitteet LA 32/1999 vp, LA 115/1999 vp ja LA 81/2000 vp hylätään.

Valiokunnan muutosehdotus

1.

Pelastuslaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §
(Kuten HE)

2 luku

Vastuu pelastustoimen hoitamisesta

2—5 §
(Kuten HE)

6 §

Muiden viranomaisten tehtävät

(1 ja 2 mom. kuten HE)

Valtion ja kunnan viranomaiset ja laitokset sekä metsäkeskuksista ja metsätalouden kehittämiskeskuksesta annetussa laissa (1474/1995) tarkoitetut metsäkeskukset antavat lisäksi pyynnöstä pelastusviranomaisille toimialaansa kuuluvaa tai siihen muuten soveltuvaa virka-apua.
(4 mom. kuten HE)

7 ja 8 §
(Kuten HE)

9 §

Suunnitteluveto

(1 ja 2 mom. kuten HE)
Valtioneuvoston asetuksessa tarkemmin määriteltävään rakennukseen tai muuhun kohteeseen

seen, jossa henkilö- ja paloturvallisuudelle tai ympäristölle aiheutuvan vaaran taikka mahdollisen onnettomuuden aiheuttamien vahinkojen voidaan arvioida olevan vakavat, on laadittava pelastussuunnitelma 8 §:ssä tarkoitetuista toimenpiteistä. Pelastussuunnitelman sisällöstä voidaan tarvittaessa antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

(4 mom. kuten HE)

3 luku

Pelastustoimen alueiden yhteistoiminta

10 ja 11 §
(Kuten HE)

4 luku

Pelastustoimen palvelutaso

12—14 §
(Kuten HE)

5 luku

Pelastustoimen koulutus ja kelpoisuusvaatimukset

15 §

Valtion vastuu koulutuksesta

(1 mom. kuten HE)

Sisäasiainministeriö voi valtuuttaa myös muun kuin Pelastusopiston antamaan pelastusalan ammatillista peruskoulutusta. Valtuutetun oppilaitoksen opetuksessa noudatetaan Pelastusopiston *opetussuunnitelmia*. Opiskelijan oikeusturvasta, kurinpidosta ja muutoksenhausta valtuutetussa oppilaitoksessa on voimassa soveltuvin osin, mitä niistä säädetään laissa Pelastusopistosta (*poist.*) ja sen nojalla annettussa asetuksessa Pelastusopistosta (*poist.*) kuitenkin siten, että valtuutetun oppilaitoksen opiskelijavalintaa ja opintosuorituksen arvostelua *koskevat oikaisuvaatimukset käsittelee valtuutetun oppilaitoksen asettama kolmijäseninen tutkintolautakun-*

ta, jonka jäsenistä yhden tulee edustaa opiskelijoita. Tutkintolautakunnasta annetaan tarvittaessa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

16 ja 17 §
(Kuten HE)

18 §

Erivapaudet

Sisäasiainministeriö voi erityisistä syistä antaa erivapauden tässä laissa tai valtioneuvoston asetuksella säädetyistä kelpoisuusvaatimuksista alueen pelastustoimen virkaan tai tehtävään, *jos pelastustoimen asianmukainen järjestäminen tätä välttämättä edellyttää.*

6 luku

Onnettomuuksien ehkäisy ja vahinkojen rajoittaminen

19—33 §
(Kuten HE)

7 luku

Palotarkastus

34—38 §
(Kuten HE)

8 luku

Nuohous

39 §

Nuohouksen järjestäminen

(1 mom. kuten HE)

Alueen pelastustoimi voi *alueellaan tai osassa sitä:*

(1 kohta kuten HE)

2) hankkia nuohouspalvelut *muulta* palvelujen tuottajalta; taikka

3) sallia (*poist.*) rakennuksen omistajan tai haltijan sopia nuohouksesta (*poist.*) palvelujen tuottajan kanssa.

(3 ja 4 mom. kuten HE)

40—42 §
(Kuten HE)

9 luku

Pelastustoiminta

43—49 §
(Kuten HE)

10 luku

Väestönsuojelu

50—59 §
(Kuten HE)

60 §

Väestönsuojan rakentamisvelvollisuus uudisrakentamisen yhteydessä

Rakennuksen omistajan on uudisrakentamisen yhteydessä tehtävä rakennukseen tai sen läheisyyteen väestönsuoja, jonka suuruudeltaan voidaan arvioida riittävän rakennuksessa asuvia tai muutoin oleskelevia henkilöitä varten. *Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin suojan koosta ja sijainnista.* Väestönsuojan rakentamisvelvollisuus ei kuitenkaan koske tilapäistä enintään viisi vuotta käytössä olevaa rakennusta.

(2 ja 3 mom. kuten HE)

Kahta tai useampaa rakennusta varten voi rakennusluvan myöntävä viranomaislainen *alueen pelastusviranomaista kuultuaan* sallia rakennettavaksi yhteisen väestönsuojan, ehdolla, että väestönsuoja rakennetaan viiden vuoden kuluessa ensimmäisen rakennuksen valmistumisesta.

61—65 §
(Kuten HE)

66 §

Helpotusten myöntäminen

(1 mom. kuten HE)

Rakennusluvan myöntävä viranomaislainen voi *alueen pelastusviranomaista kuultuaan* myöntää poikkeuksen väestönsuojalle valtioneuvoston tai sisäasiainministeriön asetuksessa asetetuista vaatimuksista *tai valtioneuvoston asetuksella väestönsuojalle säädetystä sijaintivaatimuksesta*, milloin siihen on perusteltu syy eikä poikkeuksen tekeminen olennaisesti heikennä suojautumismahdollisuuksia.

67 §

Väestönsuojien ja väestönsuojelukaluston käyttö normaalioloissa

Väestönsuojia sekä väestönsuojeluvälineitä ja -laitteita saadaan käyttää muuhun toimintaan, jos ne ovat viivytyksettä väestönsuojelun tarkoituksiin käytettävissä. *Väestönsuojien sekä väestönsuojeluvälineiden ja -laitteiden viivytyksettömästä käyttöönotosta säädetään tarvittaessa tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.*

68 §

Väestönsuojelun suunnittelun ohjaaminen

(1 mom. *poist.*)

Sisäasiainministeriö voi (*poist.*) antaa yleisiä ohjeita viranomaisille ja yksityisille *väestönsuojelun henkilöstö- ja materiaalmäärävahvuuksista sekä organisaatiosta*, väestönsuojelun valmistelusta ja suorittamisesta sekä niissä tarvittavasta yhteistoiminnasta. Vastaava oikeus on lääninhallituksella läänin alueella.

11 luku

Pelastustoimen henkilörekisterit

69 §

Toimenpiderekisteri

(1 ja 2 mom. kuten HE)

Rekisterissä olevat tiedot saadaan luovuttaa salassapitosäännösten estämättä pelastustoimintaa tai valvontaa varten hätäkeskukselle, pelastusviranomaiselle, *Kuluttajavirastolle* ja turvatekniikan keskukselle sekä onnettomuustutkintaa tai tieteellistä tutkimusta varten muillekin viranomaisille tai tutkimuslaitoksille tarvittaessa myös teknisen käyttöyhteyden avulla. Toimenpiderekisteristä saadaan muodostaa tilastoja, joista henkilöiden yksilöinti ei ole mahdollista. Muutoin tietojen luovuttamisesta on voimassa mitä siitä säädetään laissa viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999).

(4 mom. kuten HE)

70—72 §
(Kuten HE)

12 luku

Pelastustoimen rahoitus, palkkiot ja korvaukset

73—80 §
(Kuten HE)

13 luku

Muutoksenhaku, pakkokeinot ja rangaistukset

81 §

Muutoksenhaku

(1 ja 2 mom. kuten HE)

Rakennusluvan myöntävän viranomaisen tämän lain nojalla tekemistä päätöksistä haetaan *oikaisua tai* muutosta siten kuin maankäyttö- ja rakennuslaissa (*poist.*) säädetään.

82—84 §
(Kuten HE)

14 luku

Erinäiset säännökset

85—87 §
(Kuten HE)

88 §

Poliisin virka-apu

Poliisi on velvollinen antamaan virka-apua, joka on tarpeen 36 ja 51 §:n mukaisten tarkastusten toteuttamiseksi, (*poist.*) 38 §:n 2 momentissa tarkoitetun onnettomuusvaaran estämiseksi *sekä 87 §:n 3 momentissa tarkoitetussa onnettomuuden selvittämisessä.*

89—91 §
(Kuten HE)

Helsingissä 11 päivänä helmikuuta 2003

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Matti Väistö /kesk	Kari Kärkkäinen /kd
vpj.	Pertti Turtiainen /vas	Pekka Nousiainen /kesk
jäs.	Janina Andersson /vihr	Heli Paasio /sd
	Nils-Anders Granvik /r	Aulis Ranta-Muotio /kesk
	Rakel Hiltunen /sd	Pekka Ravi /kok
	Lauri Kähkönen /sd	Petri Salo /kok.

Valiokunnan sihteereinä ovat toimineet

valiokuntaneuvos Ossi Lantto
apulais sihteeri Jukka Savola.